

El caos s'ha apoderat de Líbia i Daesh l'aprofita per intentar consolidar les seves posicions, cosa que pareix que va assolint.

Daesh ja és veí

En el caos violent en què s'ha convertit Líbia, un país tan proper a Europa, Daesh sembla que està a punt de consolidar les seves posicions.

Reportatge de Miquel Payeras

El 16 de gener de 2011, seguint l'exemple del que passava a Tunísia, allò que més tard se'n va dir la *primavera àrab*, s'iniciaren modestes protestes a les principals ciutats líbies contra el govern totalitari de Moammar al-Gaddafi. En primera instància el dictador actuà controlant internet i amenaçant els "contrarevoluci-

onarís" ajudant-se d'incendiàries discursos per la ràdio i televisió oficials. Quan les protestes varen créixer, la violència policial no es torbà a aparèixer, sense cap mania, la qual va ser contestada per més mobilitzacions de l'oposició, que portaren a noves represàlies, molt més brutals. El 16 de febrer l'exèrcit entrà en joc per reprimir els manifestants. La

violència de les forces lleials a Gaddafi, policia i exèrcit, anà intensificant-se així que creixia el desafiament. La dissidència s'armà, amb l'aportació de membres de les forces de seguretat i militars que abandonaren les files oficials, i els xocs amb desenes de morts no es feren esperar. Gaddafi aleshores ordenà que l'aviació militar bombardegés les localitats que havien caigut sota control de l'oposició.

A finals de febrer la situació amenaçava de degenerar en una sagnant guerra civil. Aleshores, a instàncies de l'administració de Barack Obama i dels Governos de Londres i París, el comitè de seguretat de les Nacions Unides emeté una resolució que instava Al-Gaddafi a aturar la repressió, acceptar la tutoria de l'ONU i fer front a les responsabilitats legals que es poguessin derivar de la seva actuació durant les protestes. La resposta, és clar, fou negativa. I la reacció, previsible: l'atac internacional s'inicià el 19 de març de 2011, liderat per les forces britàniques, nord-americanes i franceses que esclafaren les posicions oficials, la qual cosa va obrir el camí perquè →

→ els múltiples grups opositors que s'havien format, i que actuaven suposadament sota l'aixopluc d'un autoanomenat Consell Nacional de la Transició, agafessin el control del país.

El 20 d'octubre, el dictador, que, d'entrada, havia aconseguit fugir de la capital malgrat els bombardejos selectius que intentaren matar-lo, va ser localitzat a la rodalia de la seva població d'origen, Sirte, on va ser assassinat per un milicià d'un tret a l'estómac i d'un altre al cap. Segons digué l'endemà Barack Obama, s'iniciava així "el camí cap a la democràcia". Al mateix temps, Ban Ki-moon, secretari general de l'ONU, valorava que "queda clar que avui comença una transició històrica per a Líbia". I, per acabar d'arrodonir l'exultant alegria internacional, el president de la Comissió Europea, Jose Manuel Durao Barroso, considerà que "ara s'inicia el futur democràtic de Líbia". Res més lluny, però.

El caos

L'optimisme dels líders citats es traduí ben aviat en un caos absolut. Durant els dos anys i mig posteriors tots els

successius intents d'estabilitzar l'Estat perquè no fes fallida fracassaren. El Consell Nacional de la Transició (CNT) no arribà a funcionar mai com una efectiva institució política representativa. I quan es creà un altre ens com a successor seu que havia de representar totes les opcions polítiques, el Congrés General, com que va quedar controlat per les forces islamistes –sobretot relacionades amb Germans Musulmans, l'organització política islamista nascuda a Egipte i que és present a gairebé tot el nord d'Àfrica– no fou reconegut per les faccions antiislamistes, en especial pels militars que a última hora s'havien aixecat contra Al-Gaddafi i que ara rebien el suport dels Estats Units, França, Gran Bretanya, Egipte i Emirats Àrabs, al front dels quals s'havia posat, per desig de Washington, l'autotitulat tinent general de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional Jalifa Haftar. Nascut el 1943, fou un militar de carrera que ajudà Al-Gaddafi a arribar al poder –mitjançant un cop d'Estat l'1 de setembre de 1969–, el qual el convertí en comandant general de les

forces líbies fins que el 1987, després de la derrota a la guerra amb el Txad, el va acusar de traïció, el destituí i l'emprisonà per haver perdut. El 1990 s'exilià als Estats Units, des d'on retornà a Líbia el 2011 amb la intenció de posar-se al capdavant del país, amb l'administració Obama rere seu.

L'operació dissenyada a Washington havia de ser fàcil de portar a la pràctica, en teoria. Però la realitat fou molt diferent a com fantasiejaren que seria els estratègs militars i polítics estatunidencs. Cap de les formacions polítiques en joc no volgueren desarmar-se. Sobretot s'hi negaren les islamistes relacionades amb Germans Musulmans, que tenien la majoria en el Congrés General. Les disputes polítiques es convertiren aviat en xocs armats i, a poc a poc, la situació es féu ingovernable. A principis de 2014 l'amenaça de guerra civil era alguna cosa més que una mera possibilitat.

En lloc de buscar acords polítics, Haftar, amb el suport occidental, decidí atacar militarment la seu de l'escassa representativitat política del país. Així ho

L'octubre de 2011 fou assassinat Gaddafi, davant l'entusiasme dels Estats Units, l'ONU i la Unió Europea, però el resultat ha estat el caos i la misèria per al poble llibi. El passat 10 d'abril, en una entrevista a Fox News Channel, Obama reconeixia que la pitjor errada del seu mandat ha estat no preveure el caos a Líbia. Molts mitjans nord-americans consideren que la verdadera responsable del cas a Líbia és Hillary Clinton, aleshores secretària d'Estat i avui candidata demòcrata a la presidència.

d'internacional, una de domèstica... El caos violent en què s'ha convertit el país fa que sigui impossible traçar un mapa fiable de les zones que cada grup controla. Per intentar una explicació senzilla és millor atendre a la divisió religiosa entre les nombroses milícies que combaten i els suports internacionals que algunes tenen.

En primer lloc apareixen les forces antiislamistes que controlen l'autoanomenada Cambra de Representants, que aspira a ser l'autoritat nacional enfront del Congrés i que té el reconeixement occidental, al capdavant de les quals hi ha el que queda d'exèrcit regular –sota el control de Haftar– i a banda existeixen diverses organitzacions que responen al nom de brigades: les de Saiqa, les de Qaqaa, de Sawaiq... Aquest darrer grup és el que compta amb el suport dels Estats Units, Regne Unit, França i, també, d'Egipte i els Emirats Àrabs Units. En segon lloc, es poden catalogar les forces armades que són islamistes i que reivindiquen la legitimitat del Congrés General com a màxima institució de poder, el qual controlen; es tracta d'una constel·lació de milícies com les dels Revolucionaris Libis, l'Alba Líbia i moltes altres brigades menys importants; tots aquests islamistes tenen el suport dels poderosos Germans Musulmans. En tercera instància apareix el Front de la Fermesa, format per diverses milícies armades que compten amb l'ajuda de països com Turquia i Sudan. En quart lloc, emergeix tot l'univers d'organitzacions gihadistes que no pertanyen a Estat Islàmic i que estan relacionades amb Al-Qaida o bé, la minoria, actuen amb autonomia: el Consell de la Shura de Bengasi, el Consell de la Shura de Derma, Ansar al-Sharia i diverses brigades menors més. Finalment, el més famós i temut de tots, el Daesh.

Daesh a Líbia

El passat dia 2 de març el diari *The Libya Herald* publicava un comunicat signat per Alí Salbi, alt dirigent de Germans Musulmans, en el qual instava totes

les parts en conflicte a pactar una pau estable a Líbia, "sense la intervenció estrangera", i una coalició militar per enfrontar-se tots junts a Estat Islàmic: "Serà l'única manera de posar fi al terrorisme i l'extremisme". Prova fefaent de la por que comença a estendre's entre els diversos grups combatents davant la força militar de la qual fa gal·la Daesh.

Es tracta d'un temor justificat que també preocupa fort ferm les cancelleries occidentals. No debades s'està fent fort a una franja litoral, al nord del país, amb la ciutat de Sirte com a nucli més important, des de la qual amenaça les posicions petroleres de l'est. L'estat major de la formació gihadista ordena a diferents brigades –en total disposa d'uns 6.500 combatents al país, molt ben equipats i amb armes pesants, segons una informació de *The New York Times* citant fonts "especialitzades" de l'ONU– atacs selectius contra la zona est del país on hi ha situats importants jaciments de petroli amb l'objectiu que siguin abandonats. L'estratègia va donant fruits. I això terroritza Occident. És ver que de moment Estat Islàmic no controla cap zona productora, però no pareix que estigui lluny d'assolir l'objectiu. Reuters explicava el 7 d'abril que tres camps petrolífers –Wafa, Tibesti i Bayda– haurien estat abandonats els dies anteriors davant la pressió guerrillera. L'estratègia és la mateixa sempre: continus atacs que danyen les instal·lacions i que provoquen el pànic entre els membres del cos paramilitar de la Guàrdia d'Instal·lacions Petroleres, a tots els presoners de la qual assassinen sense pietat. Quan aconseguen que s'abandonin els camps, Daesh té franca la següent passa: intentar controlar-los i revaloritzar-los econòmicament.

La possibilitat que les forces d'Estat Islàmic s'apoderin, si més no, d'una part del petroli llibi és tan real que ha provocat, segons el mateix rotatiu nord-americà, abans citat, que els caps dels exèrcits britànic, francès i nord-americà tinguin preparats plans de contingència →

féu el 18 de maig de 2014, per posar fi a la majoria que controlava el Congrés. Es tractava d'un típic intent de cop d'Estat militar, a l'estil del que s'havia perpetrat amb èxit a Egipte el 3 de juliol de l'any anterior. Així que amb l'impuls de la secretària d'Estat del Govern nord-americà, Hillary Clinton, Haftar ho intentà pensant que seria bo de culminar. Però fracassà.

La conseqüència no es féu esperar: s'iniciava la guerra oberta entre els diferents grups armats. Una situació que dos anys després no ha millorat gens sinó tot el contrari i que ha portat el país al caos i la misèria. Només una dada econòmica: segons informava Reuters el passat 10 d'abril, dels 1,6 milions de barrils de petroli que el règim de Gaddafi produí el 2010 s'ha passat a omplir-ne al voltant de 300.000 el 2015, amb el consegüent enfonsament de l'economia, que ha condemnat a la misèria bona part dels pocs més de sis milions d'habitants de Líbia.

La guerra llibia és polièdrica. Té moltes cares: una de religiosa, una altra d'econòmica, una de política, una

A les portes d'Europa

Les posicions del Daesh a Líbia són perillosament pròximes a Europa, cosa que mostra el mapa de situació.

→ per si les autoritats polítiques respectives, se suposa que sota mandat de l'ONU, donen l'ordre d'envair el país per evitar aquest perill potencial. Talment. El gener passat, durant una visita a París, el cap de l'Estat Major Conjunt dels Estats Units, el general de quatre estrelles Joseph Dunford, alertà sobre "el perill real d'expansió" de les forces de Daesh a les zones que tenen més reserves de cru. Segons el rotatiu, la visita del cap militar a França s'emmarcaria en els preparatius que estan duent a terme Washington, Londres i París per a la invasió de Líbia. Assegurava així mateix que escamots dels cossos especials dels tres exèrcits hi estan desplegats des de fa mesos per seleccionar objectius i facilitar l'arribada de la força expedicionària.

L'estratègia d'expansió a la zona d'Estat Islàmic no es basa només a atacar les zones petroleres de l'est libí. També ac-

tua cap a l'oest. Almenys en tres ocasions durant els mesos de març i abril brigades dels seus milicians han combatut amb l'exèrcit tunisià quan intentaven penetrar en el país per atemptar contra objectius militars. *The New York Times* revelava que a la trinxera defensiva d'uns 200 quilòmetres de llargària situada a la frontera entre Tunísia i Líbia, feta per evitar justament aquest tipus d'incursions, són cada cop més freqüents les topades amb els escamots de guerrillers del Daesh. L'atac més agosarat es va produir el 7 de març a la ciutat tunisiana de Ben Guerdan, a 28 quilòmetres de la frontera, quan durant la matinada un grup de milicians de la bandera negra burlà la vigilància de la trinxera, entrà en el país, hi penetrà quasi 30 quilòmetres i atacà la base militar de la localitat referida, amb el resultat de vint-i-vuit atacants, deu soldats i set civils morts. Malgrat perdre més homes, l'èxit

polític i propagandístic d'Estat Islàmic fou enorme. El país se sentí colpejat i s'hi estengué la sensació de fragilitat. El primer ministre Habib Essid reconegué l'endemà que "l'objectiu és trastornar, en matèria de seguretat, el nostre país i establir un emirat a la zona de Ben Guerdan". Per descomptat digué que el Daesh no ho aconseguirà. Però els discursos oficials no mereixen gaire crèdit entre molts tunisians, que el que veuen és que des del març de 2015 el terrorisme gihadista ha colpejat amb facilitat al Museu Nacional del Bardo, a la capital, amb el resultat de vint-i-cinc morts, en un hotel de la cadena mallorquina Riu a la localitat de Susa, el mes de juny de l'any passat, amb quaranta cadàvers més, i al novembre un terrorista-bomba matà quinze membres de la Guàrdia Presidencial dins d'un autocar. A més de l'atac esmentat i d'un nombre indeterminat d'enfrontaments menors a la trinxera fronterera. Només en un any.

Si a Tunísia hi ha por, a Trípoli, la capital líbia situada al litoral mediterrani, al nord-oest, el pànic cada cop és més perceptible. "S'hi palpa la tensió, tothom pareix que estigui esperant que alguna cosa succeeixi", escriu *The New York Times*. "És una ciutat ancorada en un ordre que tothom sap precari mentre el conflicte s'estén per tot arreu del país".

Occident i Líbia

Com es pot entendre que la situació a Líbia, un país perillosament a prop d'Europa, s'hagi deixat degradar tan aviat i tan intensament des de la desaparició de Gaddafi? No hi ha respostes fàcils, però potser la més clara la donava el president nord-americà Barack Obama en una entrevista a la cadena de notícies per cable i satèl·lit Fox News Channel el passat 10 d'abril. A la pregunta de quina ha estat l'errada més greu dels seus dos mandats, l'inquilí de la Casa Blanca contestava, posant cara molt seriosa, que "possiblement fou no haver planificat el dia després de la intervenció a Líbia" que derrocà el dictador però que també ha convertit tot el país en un caos: "No estàvem preparats" per imaginar "el que ha passat", assegurà.

Obama es mostrava molt hàbil política-ment en la seva resposta. Perquè assumia implícitament la culpa per no perjudicar les expectatives electorals de la candidata demòcrata Hillary Clinton, que aleshores era secretària d'Estat, a qui molts mitjans

DELS 1,6 MILIONS DE BARRILS DE PETROLI QUE EL RÈGIM DE GADDAFI PRODUÍ EL 2010 S'HA PASSAT A OMLIR-NE AL VOLTANT DE 300.000 EL 2015

La consolidació de les posicions del Daesh a Líbia controlant jaciments petrolers provoca calfreds a Wasington, París i Londres, els governs dels quals ja preparen més accions militars per evitar-ho.

de comunicació nord-americans assenyalen com la responsable del desastre que suposà la intervenció de Washington en el país nord-africà. Respecte a això, la periodista Diana Johnstone acaba de publicar un llibre dedicat a analitzar Clinton, significativament titulat *La reina del caos*. Segons explicà l'analista en una entrevista el 10 d'abril a *lamarea.com*, la titlla de

“reina del caos” perquè “Hillary Clinton fou en gran mesura la responsable de la guerra que va enfonsar Líbia en el caos, un caos que s'estén cap a la resta d'Àfrica i fins Europa”.

En efecte, Europa es podria veure fàcilment esquitxada pel caos libi. I per si algú no té clara la posició geoestratègica del país, convé mirar el mapa que s'adjunta i

tot d'una podrà calibrar la perillosa proximitat. La distància entre l'actual *capital* d'Estat Islàmic a Líbia, Sirte, i Sicília és només de 736 quilòmetres; de Roma la separen 1.246; de Nàpols, 1.094; de Menorca 1.500, d'Alacant 1.748...

No cal tenir gaire imaginació per suposar què significaria una àmplia zona de Líbia sota control consolidat de Daesh. ●

Avancem junts

Port de Barcelona

Port de Barcelona, el primer *hub* logístic del sud d'Europa.